

Svar på skriftligt spörsmål SSS 308/2019 rd

Svar på skriftligt spörsmål om användning av skattemedel till projekt och kampanjer som gäller hatretorik

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 308/2019 rd undertecknat av riksdagsledamot Sebastian Tynkkynen /sf:

Ämnar regeringen inleda nya projekt eller kampanjer som gäller hatretorik under regeringsperioden?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Enligt Antti Rinnes regeringsprogram ska man ingripa i hatretorik. I regeringsprogrammet ingår åtgärder som gäller hatbrott och hatretorik. Dessa är förvaltningsövergripande åtgärder för att systematiskt ingripa i trakasserier, hot eller att någon görs till måltavla, främjande av uppföljning av läget kring diskriminering och hatbrott samt utarbetande av ett handlingsprogram mot rasism och diskriminering.

Enligt forskning har hatretorik allvarliga följder, varför man ska ingripa i straffbar och olaglig hatretorik. I utredningen ”Inverkan av hatprat på samhälleliga beslutsprocesser” utreds effekterna av hatretorik på samhälleliga beslutsprocesser (<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161812>). Enligt undersökningen minskar hatretorik deltagandet i politik och offentlig debatt bland dem som blir utsatta för hatretorik. Information om hatretorik har också samlats in i rapporten ”Åtgärder mot hatretorik och nätmobbning effektiviseras” (<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161613>).

Åsiktsfrihet och yttrandefrihet är centrala grundläggande rättigheter och mänskliga rättigheter. Den som utövar yttrandefrihet har dock både rättigheter och skyldigheter, och rättigheterna får inte missbrukas.

Hatretorik kan uppfylla rekvisitet för brott enligt strafflagen (39/1889), varvid det är straffbart. Det kan till exempel vara fråga om hets mot folkgrupp, ärekränkning eller olaga hot. Hatretorik, som inte uppfyller rekvisitet för något brott, kan också annars vara förbjudet enligt lagen, till exempel som trakasserier som avses i diskrimineringslagen (1325/2014) eller lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986). I sådana fall kan påföljden bland annat vara förbud att fortsätta den verksamhet som strider mot lagen.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 308/2019 rd

Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna har dragit upp riktlinjer om vilka yttranden som inte omfattas av den skyddade yttrandefriheten. Enligt dessa omfattar yttrandefriheten inte rätten att sprida straffbar eller olaglig hatretorik. Däremot anses yttrandefriheten omfatta även till exempel skarp kritik mot migrations- eller integrationspolitiken. Europadomstolen har gett ut en sammanfattning av riktlinjer som gäller hatretorik, se https://www.echr.coe.int/Documents/FS_Hate_speech_ENG.pdf. Även nationella domstolar har utstakat gränserna för yttrandefrihet. Det finns information om nationell rättspraxis som gäller hets mot folkgrupp på Against Hate-projektets webbplats (https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/80ac0a59-5434-4983-b89e-e2ab0013ba21/f8cd2930-307a-4c79-9df3-d36defb38e91/MU-ISTIO_20190524105518.pdf).

Under våren 2019 genomfördes en kommunikationskampanj mot hatretorik som en del av Against Hate-projektet, vilket koordineras av justitieministeriet. Kampanjens mål var att öka internetanvändarnas medvetenhet om hurdant innehåll som är straffbar hatretorik. Syftet med kampanjen var också att öka viljan att polisanmäla straffbar hatretorik. Against Hate-projektet har fått finansiering från Europeiska unionens program Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap. Kommunikationskampanjens helhetsbudget uppgick till cirka 25 000 €, och i kostnaderna deltog dessutom undervisnings- och kulturministeriet, diskrimineringsombudsmannen samt jämställdhetsombudsmannen. Som en del av Against Hate-projektet ges ännu i år ut podcaster, där man diskuterar hatretorik.

Justitieministeriet har fått finansiering från Europeiska unionens program Rättigheter, jämlikhet och medborgarskap för ett uppföljningsprojekt som gäller hatbrott. Syftet är att som en del av uppföljningsprojektet bland annat ordna utbildning åt potentiella hatbrottsoffer. Man ska även ordna utbildning och ta fram material om hatretorik åt lokala politiker. Målet är att öka kunskaperna om gällande lagstiftning som gäller hatretorik och därigenom om gränserna för yttrandefrihet.

Helsingfors 2.12.2019

Justitieminister Anna-Maja Henriksson